

Pohjoismaiden piispainkokous

Paimenkirje ihmisen seksuaalisuudesta
Paastonajan 5. sunnuntaina 2023

Rakkaat veljet ja sisaret,

Paastonajan neljäkymmentä päivää muistuttavat siitä, kuinka Kristus paastosi neljäkymmenen päivän ajan autiomaassa. Eikä siinä kaikki: pelastushistoriassa neljäkymmenen päivän ajanjaksot merkitsevät eri vaiheita Jumalan toteuttamassa lunastustyössä, joka jatkuu yhä nykyäänkin. Ensimmäinen niistä tapahtui Nooan päivinä. Nähtyään ihmisen aikaansaaman tuhon¹ Herra lähetti maan ylle puhdistavan kasteen. ”Maan päällä satoi rankasti neljäkymmentä päivää ja neljäkymmentä yötä.”² Tuloksena oli uusi alku.

Kun Nooa ja hänen sukunsa palasivat puhdistettuun maahan, Jumala solmi ensimmäisen liittonsa ”kaiken lihan” kanssa. Hän lupasi, että vedenpaisumus ei enää tuhoaisi maata. Hän pyysi ihmisiltä oikeudenmukaisuutta: Jumalan kunnioittamista, rauhan rakentamista, hedelmällisyyttä. Meidät on kutsuttu elämään autuaina maan päällä, löytämään ilon toinen toisistamme. Potentiaalimme on ihmeellinen, kunhan muistamme, keitä olemme: ”sillä omaksi kuvakseen Jumala teki ihmisen”³. Meidät on kutsuttu toteuttamaan tuota kuvaa elämänvalinnoillamme. Vahvistaakseen liittonsa Jumala asetti merkin taivaalle: ”Minä asetan kaareni pilviin, ja se on oleva merkinä minun ja maan välisestä liitosta... Kun annan pilvien nousta taivaalle ja sateenkaari näkyy pilvissä, muistan liiton, jonka olen tehnyt kaikkien elävien olentojen, kaiken elollisen kanssa.”⁴

Liiton merkin, sateenkaaren, on nykyään ottanut omakseen liike, joka on samalla kertaa poliittinen ja kulttuurinen. Tunnustamme kaiken sen, mikä tuon liikkeen pyrkimyksissä on jaloa. Jaamme ne siinä määrin kuin niissä puhutaan kaikkien ihmisten arvokkuudesta ja halusta tulla nähdyksi. Kirkko tuomitsee kaikenlaisen epäoikeudenmukaisen syrjinnän, myös sukupuolen tai seksuaalisen suuntautumisen perusteella tapahtuvan syrjinnän. Olemme kuitenkin eri kannalla, kun tuo liike edistää sellaista näkemystä ihmisluonnosta, joka poistaa persoonan lihaksitulleen integriteetin, ikään kuin ruumiillinen sukupuoli olisi jotenkin epäolennainen. Protestoimme, kun tuollaista näkemystä tyrkytetään lapsille, ikään kuin kyseessä olisi todistettu tosiasia eikä uskalias hypoteesi; kun sitä tyrkytetään alaikäisille raskaaksi itsensä määrittelemisen taakaksi, johon he eivät ole valmiita. On merkillistä, että yhteiskunnassamme, jossa kehötietoisuus on niin intensiivistä, ruumiiseen itse asiassa suhtaudutaan kevyesti; sitä ei pidetä identiteetin merkinä, olettaen, että ainoa tärkeä minuus on subjektiivisen minäkäsityksen tuote, kun rakennamme itseemme *omaksi* kuvaksemme.

Kun tunnustamme, että Jumala teki meidät omaksi kuvakseen, kuva ei viittaa ainoastaan sieluun. Se kuuluu salatulla tavalla myös ruumiiseen. Meille kristityille ruumis kuuluu olennaisesti persoonaan. Me uskomme ruumiin ylösnousemukseen. Luonnollisesti ”kaikki me muutamme”.⁵ Sitä, millainen ruumiimme tulee olemaan iankaikkisuudessa, emme osaa vielä kuvitella. Mutta me uskomme Raamatun auktoriteettiin ja traditioon perustuen, että mielen, sielun ja ruumiin ykseys on luotu pysymään iankaikkisesti. Iankaikkisuudessa meidät voidaan tunnistaa siksi mitä nyt olemme, mutta konfliktit, jotka yhä estävät todellisen minuutemme harmonista kehitystä, tulevat ratkaistuiksi.

¹ 1. Moos. 6:5

² 1. Moos. 7:12

³ 1. Moos. 9:6

⁴ 1. Moos. 9:13.16

⁵ 1. Kor. 15:51

”Jumalan armosta minä olen se mikä olen.”⁶ Pyhän Paavalin täytyi käydä kamppailua itsensä kanssa voidakseen todeta tämän uskossa. Niin mekin usein joudumme tekemään. Olemme tietoisia kaikesta siitä, mitä *emme* ole. Keskitymme lahjoihin, joita emme ole saaneet, kiintymykseen tai arvostukseen, jota elämästämme puuttuu. Ne masentavat meitä. Haluamme kompensoida niitä. Joskus se on järkevää, usein hyödytöntä. Itsemme hyväksymisen tie kulkee todellisuuden kohtaamisen kautta. Elämämme todellisuus käsittää ristiriitamme ja haavamme. Raamattu ja pyhien elämäntarinat osoittavat, että haavoistamme voi armon avulla tulla parantumisen lähde meille itsellemme ja toisille.

Jumalan kuva ihmisluonnossa ilmenee siinä, että mieheys ja naiseus täydentävät toisiaan. Mies ja nainen on luotu toisiaan varten: käsky olla hedelmällisiä riippuu tästä vastavuoroisuudesta, jonka aviollinen yhteys pyhittää. Raamatussa miehen ja naisen välisestä avioliitosta tulee kuva Jumalan yhteydestä ihmiskunnan kanssa, yhteydestä, joka tulee täydelliseksi Karitsan häissä historian lopussa.⁷ Se ei tarkoita, että tuo yhteys olisi meille helppo tai tuskaton. Joillekin se näyttää mahdottomalta vaihtoehdolta. Sisemmällä tasolla maskuliinisten ja feminiinisten piirteiden integraatio voi olla vaivalloista. Kirkko tunnustaa sen. Kirkko haluaa sulkea syliinsä ja lohduttaa kaikkia, jotka kokevat tällaisia vaikeuksia.

Piispoinanne haluamme korostaa, että olemme täällä kaikkia varten, kulkeaksemme kaikkien rinnalla. Rakkauden kaipuu ja seksuaalisen eheyden etsintä koskettaa ihmisiä intiimisti. Siinä suhteessa olemme haavoittuvia. Tiellä eheyteen tarvitaan kärsivällisyyttä — ja iloa joka askeleesta. Esimerkiksi siirtyminen vapaista seksisuhteista uskollisuuteen on jo valtava loikka, vaikka tuo uskollinen suhde ei täysin vastaisikaan sakramentaalisesti siunatun avioliiton objektiivista järjestystä. Kaikenlainen eheyden etsintä ansaitsee kunnioitusta ja rohkaisua. Viisauden ja hyveiden kasvu on orgaanista, asteittain tapahtuvaa. Samalla kasvun täytyy edetä kohti päämäärää ollakseen hedelmällistä. Missiomme ja tehtävämme piispoina on osoittaa Kristuksen käskyjen rauhaa tuova ja elämän antava tie. Alussa se on kapea, mutta avartuu edetessämme. Pettäisimme teidät, jos tarjoaisimme jotakin vähempää. Emme saaneet vihkimystämme siksi, että julistaisimme omia päähänpistojamme.

Kirkon vieraanvaraisessa yhteydessä on tilaa kaikille. Kuten eräs vanha teksti sanoo, kirkko on ”Jumalan laupeus, joka laskeutuu ihmiskunnan ylle”⁸. Tämä laupeus ei sulje pois ketään, mutta se asettaa korkean ihanteen. Ihanne konkretisoituu käskyissä, jotka auttavat meitä kasvamaan ulos liian ahtaista minäkäsityksistämme. Meitä kutsutaan tulemaan *uusiksi* naisiksi ja miehiksi. Kaikissa meissä on kaaoksen elementtejä, jotka on saatava järjestykseen. Sakramentaalinen kommuunio edellyttää koherentisti elettyä myöntymistä Kristuksen veressä sinetöidyn liiton ehtoihin. Saattaa olla, että tietyissä olosuhteissa katolilaisen on jonkin aikaa mahdotonta ottaa vastaan sakramenteja. Hän ei kuitenkaan sen vuoksi lakkaa olemasta kirkon jäsen. Kokemus sisäisestä pakkosiirtolaisuudesta, joka otetaan vastaan uskossa, voi johtaa *syvempään* kuulumisen tunteeseen. Raamatussa eksiilikokemukset usein ovat sellaisia. Jokaisen meistä on koettava eksodus, mutta emme kulje yksin.

Jumalan ensimmäisen liiton merkki ympäröi meitä myös koettelemusten aikana. Se kutsuu meitä etsimään olemassaolomme merkitystä, ei niinkään sateenkaaren osittaisista väreistä, vaan jumalallisesta täyden, ihmeellisen kirjon lähteestä, joka on Jumalalta ja kutsuu meitä olemaan Jumalan kaltaisia. Kristuksen opetuslapsina, hänen, joka on Jumalan kuva⁹, emme voi supistaa sateenkaaren merkkiä joksikin vähemmäksi kuin eläväksi tekevä liitto Luojan ja luodun välillä on. Jumala on antanut meille ”suuret ja kalliit lupaukset”, jotta niiden kautta tulisimme ”osallisiksi jumalallisesta luonnosta”.¹⁰ Olemukseemme painettu Jumalan kuva kutsuu pyhittymiseen Kristuksessa. Kaikki puhe ihmisen kaipauksesta, joka asettaa riman tätä alemmaksi, on kristilliseltä kannalta riittämätöntä.

⁶ 1. Kor. 15:10

⁷ Ilm. 19:6

⁸ Syyrialainen midraš ”Aarteiden luola” (300-luvulta).

⁹ Kol. 1:15

¹⁰ 2. Piet. 1:4

Nyt käsitykset siitä, mitä tarkoittaa olla ihminen, ja siten myös seksuaalinen olento, ovat muuttumassa. Jos jotakin pidetään itsestään selvänä tänään, huomenna se saatetaan torjua. Jos laskee paljon sellaisten teorioiden varaan, jotka nopeasti muuttuvat, on vaarassa vahingoittua vakavasti. Tarvitsemme syvät juuret. Pyrkikäämme siis omaksumaan kristillisen antropologian perustavanlaatuiset periaatteet, samalla kun lähestymme ystävyydellä ja kunnioituksella heitä, joille nuo periaatteet tuntuvat vierailta. Olemme Herralle, itsellemme ja maailmalle velkaa sen, että selitämme mihin uskomme ja minkä vuoksi uskomme sen olevan totta.

Monille perinteinen kristillinen opetus seksuaalisuudesta tuntuu hämmentävältä. Heille tarjoamme ystävällisen neuvon sanan. Ensinnäkin: pyrkikää tutustumaan Kristuksen kutsuun ja lupaukseen, tuntemaan hänet paremmin Raamatun kautta ja rukouksessa, liturgian kautta ja tutkimalla kirkon koko opetusta, ei vain palasia sieltä täältä. Osallistukaa kirkon *elämään*. Niin lähtökohtakysymysten horisontti avartuu, samoin myös mielenne ja sydämenne. Toiseksi: ottakaa huomioon, että pelkkä maallinen puhe seksuaalisuudesta on rajoittunutta. Se tarvitsee rikastuttamista. Tarvitsemme asianmukaisen sanaston puhuaksemme näistä tärkeistä asioista. Voimme tarjota kallisarvoisen panoksen, jos löydämme uudelleen seksuaalisuuden sakramentaalisen luonteen Jumalan suunnitelmassa, kristillisen siveyden kauneuden ja ystävyyden ilon, joka osoittaa, että suurta, vapauttavaa intiimiyttä voi olla myös ei-seksuaalisissa suhteissa.

Kirkon opetuksen tarkoitus ei ole rajoittaa rakkautta, vaan toteuttaa sitä. Katolisen kirkon katekismus (1992) toistaa johdantonsa lopussa katkelman Roomalaisesta katekismuksesta (1566): ”Kaiken opetuksen tulee pitäytyä rakkauteen, joka ei koskaan lopu. Onpa opetuksen aiheena usko, toivo tai teot, siinä tulee aina ennen kaikkea tuoda valoon Herramme rakkaus, jotta jokainen oivaltaisi, että kaikki täydellisen kristillisen hyveen teot syntyvät vain ja ainoastaan rakkaudessa eivätkä ne voi pyrkiä mihinkään muuhun päämäärään kuin rakkauteen.”¹¹ Tuosta rakkaudesta maailma luotiin ja luontomme muovattiin. Tuo rakkaus tuli ilmi Kristuksen esimerkin kautta, hänen opetuksessaan, pelastavassa kärsimisessään ja kuolemassaan. Rakkaus voitti hänen kunniakkaassa ylösnousemuksessaan, jota iloiten vietämme pääsiäisen viidenkymmenen päivän aikana. Todistakoon katolinen yhteisömme, joka on niin monitahoinen ja värikäs, tuosta rakkaudesta totuudessa.

+ Czeslaw Kozon, Kööpenhaminan piispa, puheenjohtaja
+ Kardinaali Anders Arborelius OCD, Tukholman piispa
+ Peter Bürcher, Reykjavikin emerituspiispa
+ Bernt Eidsvig Can.Reg., Oslon piispa
+ Berislav Grgić, Tromssan piispa-prelaatti
isä Marco Pasinato, Helsingin hiippakunnan asiantuntija
+ David Tencer OFM Cap, Reykjavikin piispa
+ Erik Varden OCSO, Trondheimin piispa

¹¹ Katolisen kirkon katekismus, 25; vrt. Roomalainen katekismus, esipuhe, 10; 1. Kor. 13:8.